

آینه

یادداشت: «لازم ولی دیر هنگام»

برای مدتها چند شبکه ماهواره‌ای که بخشی در ایران هم فعالیت می‌کردند (جالب اینکه قانونی هم نبودند) میان شیعیان و سایر مذاهب اسلامی تخم کینه و نفرت می‌پاشیدند و مانع از نزدیکی و وحدت میان مسلمانان می‌شدند، تا اینکه بالاخره وزارت اطلاعات اعلام کرد که بساط این گروه‌های تفرقه‌انگیز را برچید. در شرایطی که جهان اسلام در گیر جنایات غزه است و از سوی دیگر بدترین و افراطی‌ترین گروه‌هایی چون داعش، جشن شیعه‌کشی در عراق به راه انداخته‌اند و در افغانستان نیز عروس و داماد را جلوی دیدگران به جرم شیعه‌بودن می‌کشند یا در بحرین چنان سر کوبی علیه شیعیان به راه است، این انتظار وجود داشت که بساط این تفرقه‌انگیزان در ایران نیز برچیده شود ولی آیینی‌توان پرسید که چرا این همه دیر؟ آیا مشکل بود که بتوان فهمید نتایج عملی این برنامه‌ها تقویت گروه‌هایی چون داعش و افراطیون طالبان است؟ پرسش پیش می‌آید که آیا تا به‌حال معلوم نپود که آنان فاقد مجوزهای قانونی برای فعالیت هستند؟ آیا امکان پذیرش چنین بی‌خبری‌ای وجود دارد که مراجع رسمی و مسوول از غیر بودنِ بودنِ فعالیت‌های آنان مطلع نبوده باشند؟ اگر اطلاع داشتند پس چرا تاکنون مانع کارهای آنان نشده‌اند؟

جمهوری اسلامی

سر مقاله: «بیم‌ها و امیدها»

سروش صاحب‌فصول

واقعیت این است که دولت یازدهم برخلاف دولت‌های نهم و دهم تلاش قابل تحسینی برای برپیز از اقدامات عجولانه، تصمیمات یکشبه و خلق اساعه و بدون پشتوانه کارشناسی دارد. همین خصلت خوب دولت یازدهم، روند اتخاذ تصمیمات را پیا کندی و بعضاً تاخیرهای زبان‌افزین همراه می‌کند. از سوی دیگر، از آنجایی که معمولاً نتایج رویکردها و اقدامات مثبت به‌تدریج و در میان‌مدت آشکار می‌شوند، این پرسش در افکار عمومی شکل می‌گیرد که دولت برای بهبود فضای اقتصادی، از نقای سطح درآمدی و معیشتی مردم –و چه کرده است؟ بنابراین لازم به‌نظر می‌رسد مسوولان دولت با اتخاذ تدابیر مناسب و تعریف کتال‌های اطلاع‌رسانی، مردم را نسبت به اقدامات انجام‌شده و زمانی که برای به‌نرم‌رسیدن این اقدامات لازم است، توجیه‌کند تا امید و انگیزه ایجادشده در جامعه زنده بماند.

ایران

«فرجام پرونده‌سازی علیه صالحی»

پرونده شکایات طیف موسوم به «دولابسان» از رییس سازمان انرژی اتمی به کمیسیون اصل ۹۰ بسته شد. به گزارش ایرنا رییس کمیسیون اصل ۹۰ قانون اساسی مجلس درباره نتیجه شکایات برخی از نمایندگان از «علی‌اکبر صالحی» گفت: برخی افراد درباره اخراج چند نفر از کارمندان سازمان انرژی اتمی شکایت کردند که با برگزاری جلسه‌ی در کمیسیون یا حضور نمایانان و دکتر صالحی به این پرونده رسیدگی شد. محمدعلی پورمختار افزود: پس از بررسی شکایات صورت‌گرفته مشخص شد بحث درباره جالبهایی افراد در سازمان انرژی اتمی بوده و نه اخراج و از این‌رو مقرر شد که از سه یا چهارنفری که موضوع شکایات بودند همچنان در جای دیگری استفاده شود. تعدادی از نمایندگان مجلس که از اعضای جبهه پایداری هستند مدعی «اخراج برخی دشمنان هسته‌ای» از سازمان انرژی اتمی شده بودند.

کیتان

سر مقاله: «بزرگ‌ترین پیروزی در فلسطین»

سعدالله زارعی

پذیرش آتش‌بس بدون پیش‌شرط بانگن آن است که رژیم صهیونیستی نتوانست جنگ را به‌گونه‌ای مدیریت کند که به دستاوردی سیاسی ختم شود و حال آن که همیشه جنگ‌ها برای رسیدن به یک دستاورد سیاسی و موقعیت برتر تر امانداری شده و خاتمه می‌یابند. رهبر معظم انقلاب از لزوم تسلیح کرانه باختری سخن گفتند و با این عبارت به محاصره‌شدگان در زیر بمباران دشمن فرامودند که کرانه به کمک آنان می‌آید و بازودی چپنی برای اسرائیل برپا می‌شود که جز فرار از آن چارایی نخواهد داشت. این در عمل اتفاق افتاد. اگرچه تسلیح کرانه باختری نیاز به مقداری زمان دارد، اما خیرش عظیم ساکنان کرانه باختری و محتمل‌شدن انتفاضه سوم، غرب و حلیان عربی و رژیم صهیونیستی را دچار وحشت کرد و از این‌رو درست از فرادی روزی که آن خطه توسط رهبر معظم انقلاب مطرح شد، هیات‌های سیاسی غرب برای متوقف‌کردن جنگ به راه افتادند و فشارهای برای دادن به جنگ بر اسرائیل هر روزه زیاد و زیادت‌ر شد.

یادداشت: «چرا اصلاح‌طلبان نمی‌توانند با اعتدال‌گرایان ائتلاف کنند؟» رضا حجت

محمد خاتمی و متعاب‌علی‌اکبر ناطق‌نوری، رییس‌جمهور و رییس مجلس اسبق اعلام کرده‌اند که از قدرت کنار کشیده‌اند و تمایلی به بازگشت عملی ندارند. در حالی‌که تصویرهای ایجادشده پیشین خلاف آن را ثابت می‌کرد، به هر جهت این رویکرد انتخاب شده، اگر ادامه پیدا کند، قطعاً باید به این مساله اندیشید که مرکز فکری جدیدی با حضور و حتی محوریت آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی در حال شکل‌گرفتن است که تنها به دنبال تولید و تزریق فکری انتخاباتی در حوزه‌های مختلف است. با این تفاوت که رگه‌های اصلاح و اعتدال هم‌زمان در آن وجود دارد. این مساله در بلندمدت می‌تواند اصلاح‌طلبان را دچار بحران هویت کند. به این دلیل که هر چقدر محمد خاتمی برای ائتلاف و جریان‌سازی جدید به سمت هاشمی‌رفسنجانی پیش برود و خود را در دامن اعتدال قرار دهد، به همین اندازه، نظر به‌دان‌خواهی‌ای اصلاحات از آن فاصله می‌گیرند. بنابراین این شکاف فکری- علمی، مخاطبان سیاسی- اجتماعی طیف اصلاح‌طلب را دچار سرگردانی سیاسی می‌کند.

مهسا جزینی: اصولگرایان سنتنی برای «آیت» مراسم گرفتند. نخستین بزرگداشت برای حسن آیت، ۳۰ سال بعد از ترور او به میتینگ سیاسی جناح راست حزب جمهوری‌اسلامی و مؤتلفه بدل شد. هم‌جزینی‌های متاخر در غیاب یاران سیاسی دوران جوانی آیت و اعضای جناح چپ حزب، تنها به روایت سه‌سال آخر زندگی سیاسی او اکتفا کردند. مراسم عصر روز سه‌شنبه در سالن اجتماعات حوزه‌مهنری برگزار شد. دوفنر از سخنرانان از روسا و مدیران سازمان اسناد انقلاب اسلامی بودند؛ «روح‌الله حسینیان» و «جواد منصوری»، «منصوری» نخستین فرمانده سپاه، عضو حزب جمهوری اسلامی هم بوده است. دو چهره شاخص حزب مؤتلفه یعنی «حمیدرضا ترقی» و «اسدالله بادامچیان» (که باز او هم عضو حزب جمهوری اسلامی بوده) هم در مراسم حضور داشتند. البته شرکت چندنفر از یاران سابق «آیت» نه به‌عنوان سخنران بلکه به‌عنوان مستمع بین حاضران در مراسم هم جالب‌توجه بود.

پوستر مراسم با زمینه رنگ قرمز و تصویر چهره آیت طراحی شده بود، آن‌هم در حالی که دونوشته با عنوان «اسرار آیت چیست؟ پرونده‌اش مفقود شد، کنایش محصور» در متن پوستر خودنمایی می‌کرد.

پیش‌تر گفته شده بود که قرار است در مراسم از کتاب «اسرار آیت» رونمایی شود اما «منصور مهدوی» مدیر انتشارات «حکمت‌اشراق» با گفتن این که کتاب درباره «مواضع آیت درباره بنی‌صدر، میرحسین موسوی و ملی‌گراها و اینکه آنها مظهر افراط بودند» است، گفت هنوز مجوز کتلب صادر نشده است. او کنایه‌ای هم به دولت فعلی زد و گفت: «الان دولت اعتدال است و قاعدا کتاب باید از کتال اعتدال بگذرد اما متوقف مانده است.» او افزود: «به همین خاطر به احترام وزارت ارشاد از کتاب رونمایی نمی‌کنیم تا فرصتی مناسب» از سایت «حسن آیت» هم در همین مراسم رونمایی شد.

در طول مراسم، بیس سخنرانی‌ها چندین‌بار بخش‌هایی از مستند «اسرار ترور آیت» که بعد از رخدادهای سال۸۸ ساخته شده به نمایش درآمد. این مستند مدعی است «میرحسین موسوی» عامل ترور «حسن آیت» بوده است.

ایده ولایت‌فقیه

«روح‌الله حسینیان، نخستین سخنران بود. او ابتدا

شرح مختصری از زندگی «آیت» داد اما ادامه گفتارش به سخنرانی علیه «محمد مصدق» تبدیل شد. رییس مرکز اسناد انقلاب اسلامی با بیان اینکه آیت به خوبی درک کرد که ریشه همه مسایل ایستادگی در مقابل انقلاب اسلامی چیست، گفت: «آیت دریافته بود که جریان ملی‌گرای به‌دنبال طرح مصدق به عنوان فردی فتناپذیر در مقابل امام‌خمینی(ره) و طرح جانشینی ملی‌گرای به جای اسلام است و امام نیز به همین نتیجه رسیده بود که ملی‌گراها با طرح مصدق و ملی‌گرایی قصد دارند مقابل انقلاب اسلامی بایستند»

او افزود: «آیت رسالت سنگینی در افشای جریان ملی‌گرایی در خود احساس می‌کرد و تمام هووم خود در را گذاشت تا چهره واقعی مصدق را تبیین کند که در نهایت کتاب مصدق السلطنه را به چاپ رساند و سند فراماسون‌بودن مصدق را در این کتاب منتشر کرد.»

«حسینیان» اضافه کرد: «دومین رسالت آیت تبیین نقش مصدق در نهضت ملی‌شدن صنعت نفت بود و احساس کرد که مصدق تا آخر سال۱۳۲۹ که نهضت ملی‌شدن صنعت نفت توسط آیت‌الله کاشانی فراگیر شد، هیچ‌گاه از ملی‌شدن صنعت نفت حمایت نکرد چرا که در طول تاریخ حتی یک دفاع از ملی‌شدن صنعت نفت نمی‌بینیم و حتی در مجلس چهاردهم که یکی از نمایندگان طرح ملی‌شدن نفت جنوب را مطرح

همه آن جمعی که درباره «حسن آیت» گفتند و سخنرانی کردند سابقه آشنایی‌شان با او نهایتاً به همان چند سال آخر زندگی آیت می‌رسید. تنها کسی که سابقه آشنایی و رفاقتش با «آیت» به دهه ۴۰ می‌رسید ولی امکان و فرصت سخنرانی درباره آیت را در مراسم بزرگداشتش پیدا نکرد «حمید سیف‌زاده» عضو سابق حزب زحمتکشان و پژوهشگر حوزه تاریخ بود. در حاشیه مراسم با او درباره آیت و علت خروجش از حزب گفت‌وگو کردیم:

به نخستین دیدار و آشنایی شما با آیت به چه زمانی بازمی‌گردد؟

من در سال ۱۳۴۰ با آیت آشنا شدم. آقای قوانینی عضو دیگر حزب زحمتکشان ایشان را به من معرفی کرد. باهم دوست بودیم. درباره مسایل مختلف زیاد بحث می‌کردیم. دکتر آیت در حزب تقریباً رل اقلیت را بازی می‌کرد.

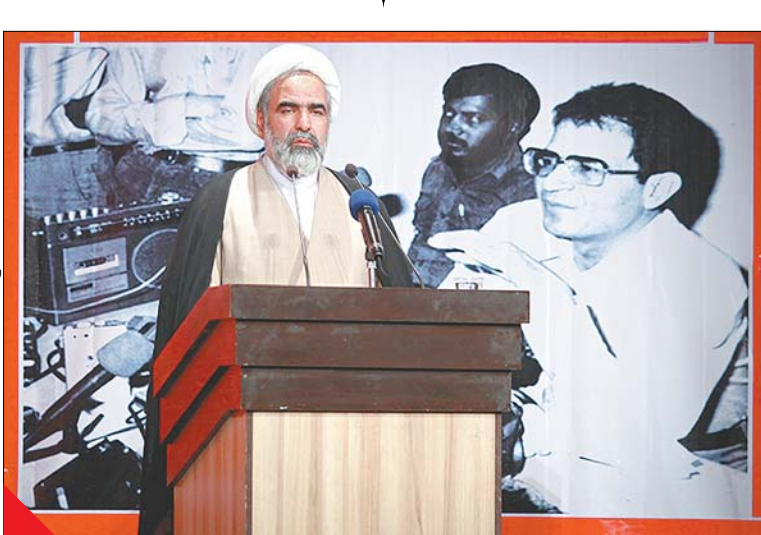
ک منظورتان از اقلیت دقیقاً چیست؟

حزب مؤتلفه اگرچه به رسم عادت مالوف، در آستانه روز خبرنگارگ، نسبتی را با اصحاب رسانه ترتیب داده بود، اما نسبت‌های اسبال فرصت‌مناسبی بود تا محمدمنیب حبیبی، دبیر کل این حزب سنتی گلابه‌هایش از دولت یازدهم را مطرح کند و به بیان دغدغه‌هایش بپردازد. هرچند او اعلام کرد که از دولت حمایت اصولی می‌کند اما بازم به ظن خود از اینکه دولت آنچه او «فته‌نگر» می‌نامد را در کابینه جای داده، انتقاد کرد.

جای گزارش «اینها، او گفت: اما توجه همه مسوولان فرهنگی به‌ویژه دولت را به نکاتی که رهبری ۲۰ سال پیش فرمودند بیشتر جلب می‌کنیم. واژه‌های شبیخون فرهنگی، تهاجم فرهنگی و قتل‌عام فرهنگی از مواردی است که رهبری در این چند سال مطرح کرده‌اند و من احساس می‌کنم که برخی مسوولان فرهنگی دولت توجه کافی به این مساله ندارند»

دبیر کل حزب مؤتلفه با گفتن اینکه «به نظر می‌رسد

سیاست

جناح راست حزب جمهوری اسلامی مراسم بزرگداشت بر گزار کرد

بازگشت «آیت»

«آیت» در یک نگاه

حسن آیت در سال ۱۳۱۷ در نجف‌آباد متولد شد. او پیش از انقلاب عضو حزب «زحمتکشان ملت ایران» به رهبری «مظفر بقایی» بود. مظفر بقایی یکی از چهره‌های اسرار‌آمیز تاریخ معاصر و از مخالفان سرسخت «محمد مصدق» رهبر نهضت ملی‌شدن نفت ایران به‌شمار می‌رود. آیت پس از انقلاب۵۷ به حزب جمهوری اسلامی پیوست و به عضویت شورای مرکزی این حزب در آمد. او همچنین از نمایندگان استان اصفهان و عضو هیات رییس‌ه مجلس خبرگان قانون اساسی و نماینده تهران در دوره اول مجلس شورای اسلامی بود. او نقش مهمی در تدوین اصول قانون اساسی و الحاق اصل ولایت‌فقیه به آن داشت. افشای سخنرانی «آیت» در سال۵۹ در یک جمع خصوصی که به «نوار آیت» معروف شد، یکی از فرازهای مهم چالش میان «الوالمحسن بنی‌صدر» رییس جمهوری وقت و مخالفانش به‌شمار می‌رود. حسن آیت در ۱۴ مرداد ۱۳۶۰ ترور شد.

برای بنده جالب بود، این موضوع بود که شهیدآیت تمام گروه‌ها، جریان‌ات و افراد را به‌خوبی می‌شناخت و حافظه عجیبی داشت که نظیر وی را ندیدم‌ام و ملی‌گراها، انقلابی‌ها و غریب‌گراها را به‌خوبی می‌شناخت» اولین فرامیند سنیاه با بیان اینکه «شهیدآیت آینده‌نگری عجیبی داشت»، افزود: «شهید آیت در یکی از جلسات حزب جمهوری اسلامی مطلبی را گفت که کسی آن را باور نکرد و گفت ما به سرنوشت انقلاب الجزایر دچار می‌شویم که از جمعیت ۹میلیونی آن یکمیلیون‌نفر در راه پیروزی انقلاب کشته شدند اما در ادامه غریبانه‌ای از اروپا و آمریکا به این کشور برگشتند و تمام مناصب را از انقلابیون گرفتند.»

منصوری گفت: «شهیدآیت از همان ابتدا اصرار داشت که چرا نیروهای انقلابی در مناصب منصوب نمی‌شوند و نسبت به انتصاب بنی‌صدر، ابراهیم یزدی و قطب‌زاده و امثال آنها در شورای انقلاب اعتراضی داشت.» تشخیص داد، «حسینیان» ادامه داد: «آیت بر اساس خواست دینی و مردمی دریافت که تنها حافظ انقلاب ولایت‌فقیه است و بر همین اساس با شهیدبهشتی همراهی و همگامی کرد.»

توروش را پیش‌بینی کرد

«جواد منصوری» دومین سخنران بود. با طرح این سوال که چرا بعد از ۳۳اولین بزرگداشت شهیدآیت برگزار می‌شود، گفت: «پاسخ به این سوال ساده نیست و در جواب آن باید مسایلی را مطرح کرد که تاکنون گفته نشده است» او با اشاره به سلسله آشنایی خود با آیت گفت: «بنده از فروردین سال۱۳۵۸ با ایشان در حزب جمهوری اسلامی آشنا شدم و اولین نکته‌ای که از ایشان

روایت حمید سیف‌زاده از حزب زحمتکشان:

رفتن «آیت» برای حزب فاجعه بود

یعنی معتقد بود که در مورد مسایل روز باید صریحاً اظهارنظر کرد. حزب باید روش روشنی داشته باشد و خاموش نباشد. این در حالی بود که جلو فعالیت علنی حزب گرفته شده بود و اگر بیشتر فعالیت می‌کرد قطعاً با آن برخورد می‌شد.
ک درباره چه مواردی بحث می‌کردید؟
موردی که از آن زمان خاطرم هست «آیت» زیاد درباره‌اش صحبت می‌کرد نگاه مثبتش به سلسله صفوی بود. معتقد بود این سلسله توانست به ایران یک سیاست مذهبی مستقل بدهد و شیعه را رسمی کند. معتقد بود این اتفاق باعث برتری موقعیت ایران بین سایر کشورها شده بود.
ک آقای حسینیان هم در این مراسم اشار‌های کردند به طرح مساله ولایت فقیه از سوی آیت. یعنی او از همان زمان این ایده را در سر داشت؟
از زمان اینطور نمی‌گفت اما برایش مهم بود.
ک فقیه‌رفتنش از حزب چه بود؟
به سیاست دینی و به ولایت فقیه اعتقاد داشت. البته من رفتار خلاف دین از او ندیدم. منزل ما زیاد

گلایه‌های «موتلفه» از دولت

هیچ‌یک از این گروه‌های نیستم و با دلسوزی به اصل انقلاب اسلامی معتقدیم اما حق انتقاد را از خود سلب نمی‌کنیم» دبیر کل حزب مؤتلفه با اشاره به اتفاقات سال ۸۸ گفت: «برخی تلاش می‌کنند که صورت‌مساله فتنه ۸۸ را پاک کنند در حالی‌که این فتنه درست ۱۰ سال بعد از آن فتنه ۷۸ در کشور شکل گرفت و اگر فکر کنیم که فتنه ۸۸ در محدوده رقابت نامزدهای انتخاباتی خلاصه می‌شد، اشتباه کرده‌ایم. ما معتقدیم این فتنه در راستای براندازی جمهوری اسلامی شکل گرفت و تمام لوازم انقلاب‌های تاریخی را داشت اما رنگ آن به‌جای تاریخی، سبز بود.» حبیبی ادامه داد: «نباید فکر کنیم که با جمع‌شدن حضور خیابانی فتنه‌گران، فتنه هم جمع شده است تا زمانی که ما بر اصول جمهوری اسلامی پایبند هستیم باید منتظر فتنه‌های دیگری باشیم. بنابراین توصیه ما به

مصرف نیروهای انقلابی گذشته و ما باید توسعه سیاسی بدهیم و بعد از آن نیز تا به امروز نیز هر کسی که صحبت کرد، گفتندد افراطی و افکارگراست. در حالی‌که اگر از همان روز حرف‌های شهیدآیت را جدی گرفته بودیم، شاید امروز مسیر دیگری داشتیم»

«میرحسین» مصدقی بود

«اسدالله بادامچیان» عضو‌شورای مرکزی حزب مؤتلفه، سخنران سوم مراسم بود که در حین سخنرانی‌اش اتفاق جالبی افتاد. او وقتی داشت درباره سیر سیاسی زندگی آیت می‌پرداخت در جایی گفت آیت به علت اینکه فهمید «بقایی» فرصت‌طلب است از او جدا شد.» حمید سیف‌زاده، پژوهشگر و از اعضای سابق حزب زحمتکشان که در مراسم حاضر بود، ناگهان فریاد کشید. دروغ است «بادامچیان» خطاب به او گفت آزادی بیان همین است. عضو شورای مرکزی حزب مؤتلفه در ادامه سخنرانی خود گفت: «مخالفان و دشمنان آیت طیف عجیب‌وغریبی بودند، از میرحسین موسوی مدعی انقلاب و جوراب مرگ بر آمریکا بیوش و ملی‌گرایان جبهه ملی و از نهضت آزادی و کمونیست‌ها و گروه فرقان و منافقان و امثال بنی‌صدرها همه در مقابل شهید آیت بودند، اینها مخالفان اصل ولایت فقیه بودند که در خط اصیل انقلاب قفل ماند»

آیت یک مشی را داشتند»

او ادامه داد: «اکثر این گروه‌ها فرمایشی بودند تا در مقابل یل‌ران حقیقی امام از جمله شهیدبهشتی، شهیدمطهری، شهید رجایی و شهید باهنر قرار بگیرند. اما آیت بدون هر گونه کوتاه‌امدنی در مسیر روشنگری برای توده مردم و در خط اصیل انقلاب قفل ماند»

بادامچیان در ادامه مدعی نقش آیت در ملی‌شدن صنعت نفت شد و گفت: «وقتی آیت دید که جریان‌های انحرافی مصدق را به‌جای آیت‌الله کاشانی که بحق رهبر اساسی نهضت ملی‌شدن صنعت نفت بود قرار می‌دادند ایستادگی می‌کرد. آری، ملی‌گرایان تبلیغ می‌کردند تا آمریکا محبوس کشورمان در مبارزه با انگلستان باشد اما شهید آیت در برابر این تفکر ایستادگی و برنامه‌ریزی کرد تا این توطئه‌ها را افشا کرد.»بادامچیان با بیان اینکه «میرحسین موسوی یک مصدقی بود و در روزنامه جمهوری اسلامی سخنان آیت را که در حمایت از آیت‌الله کاشانی بود سانسور می‌کرد»، گفت: «آیت معتقد بود که انقلاب اسلامی مرجعیت باید چهره اصلی باشد و بر همین اعتقاد و تفکر خود پافشاری می‌کرد.»او در بخش دیگری از سخنانش به جلسه شب هفتم‌تیر مینی بر انتخاب میرحسین موسوی اشاره کرد و گفت: «آن شب وقتی بحث وزارت خارجه میرحسین موسوی مطرح شد آیت به‌شدت مخالف می‌کرد و معتقد بود راه موسوی خط پیامت است و خط پیمان به آمریکا منتهی می‌شود و او شدیداً مخالف بود. بالاخره بحث‌ها در گرفت و در نهایت با اکثریت مختصری تصویب شد که میرحسین موسوی برای وزارت خارجه پیشنهاد شود، اما آیت گفت من به‌عنوان نماینده ملت مخالف هستم و این مخالفت را دسته می‌کنم.»بادامچیان ادامه داد: «با مخالفت آیت‌دار و نسبت به موسوی مخالفت کردند و می‌گفتند این یک دستور تشکیلاتی است و هیچ‌کس نباید خلاف آن عمل کند و اگر آیت مخالفت کند او نیز تخلف کرده است.»او با بیان اینکه «مرحوم عسگراولادی و فرزاد رهبری نیز خواستار بررسی تخلفات میرحسین موسوی درباره روزنامه، حزب و سایر امور بودند و می‌گفتند اگر قرار است به تخلفات تشکیلاتی آیت رسیدگی شود باید به تخلفات موسوی هم رسیدگی کنید» گفت: «به هر حال شهیدبهشتی در پایان جمع‌بندی کرد که رسیدگی کند، هم به تخلفات موسوی و هم به بحث عدم پایبندی آیت به تصمیمات تشکیلاتی که پس از آن شب، آن حادثه پیش آمد و شهید آیت به شهادت رسید.»

ثانیاً به توان واقعی دولت یا قوه مجریه باید توجه کرد. در اینکه دولت یازدهم تا اینجا موفق شده و یک خانه‌کنانی اساسی در سیاست خارجی و در عرصه ارتقای جایگاه ایران از منظر بین‌المللی به وجود آورده است انصاف نمی‌توان تردید داشت.
همچنین در اینکه دولت موفق شده است گر ه هسته‌ای را تا حدود زیادی بگشاید و راه بازشدن نهایی آن را هموار کرده، کمتر تردیدی می‌توان به خود راه داد. هشت‌سال سیاست خارجی دولت گذشته باعث شده بود تا عملاً بخش عمده‌ای از قدرت‌های سطح جهان در مقابل ایران قرار بگیرند. همچنین درخصوص مسایل هسته‌ای هم سیاست قبلی‌ها عملاً گر ه هسته‌ای را تنگتر کرده بود. صرف‌نظر از این موضوع و روابط خارجی، وضعیت اقتصادی کشور در آستانه تشکیل دولت یازدهم، مهم بود، رشد منفی حداقل سه درصد، تورم رسمی ۴۰۰درصد، عدم‌دسترسی به مواد اولیه، ماشین‌آلات و قطعات و عدم‌امکان نقل‌وانتقال مالی با خارج از کشور، سبب تعطیلی حداقل نیمی از واحدهای تولیدی کشور در بخش خصوصی و حتی دولتی شده بود. آن نیمه دیگر که همچنان به مقاومت سر پا بودند، یا کمتر از نصف ظرفیت تولیدی، کار می‌کردند. سرمایه‌های خارجی به کنار، بخشی از ایرانیان هم به‌واسطه تحریم‌ها مجبور شده بودند، در ترکیه، اسرارت، آفریقای جنوبی و این‌ها اواخر مالزی و حتی مناطق آزاد چین سرمایه‌گذاری کنند. تعداد زیادی بیکار حاصل از رکود تکران‌کننده اقتصادی است، بماند ذکر مصیبت فساد که در دستگاه دولتی سر برآورده بود. سامان‌دادن به آن سقوط آزاد اقتصادی، نه آسان بود و نه می‌شد بهبود یکشبه آن را انتظار داشت. با توجه به آن وضعیت است که باید عملکرد اقتصادی یک‌ساله دولت را در نظر داشت. اگر تغییر در سیاست خارجی و پیشرفت در مذاکرات هسته‌ای را دستاوردهای مهم دولت یازدهم بدانیم، کندی در حوزه سیاسی و اجتماعی را باید نقطه‌ضعف آن قلمداد کنیم. در عین حال و در دفاع از دولت یازدهم حتی در حوزه جامعه مدنی باید به نکاتی بنیادی اشاره کرد: دوکنکته‌ای که کم‌وبیش به هم مرتبط هستند: نکته اول آنکه در ارزیابی از عملکرد قوه مجریه یا دولت یازدهم باید میان «خواست» و «توان» تمیز قابل شد؛ دوم، در اینکه دولت یازدهم خواهان بازشدن بیشتر فضای سیاسی کشور است تردیدی نیست. اما جان کلام آنجاست که توان آن در جهت تحقق خواسته‌های مدنی چه میزان است؟

ادامه از صفحه اول

نقد واکنش‌ها به یک‌سالگی دولت

آنان پیشرفت‌های دولت یازدهم را در بازکردن گر ه هسته‌ای که کشور را ظرف یک دهه گذشته و به ویژه در دو‌سال آخر دولت اصولگرایان به تنگنا قرار داده بود، چیزی بیش از یک عقب‌نشینی در برابر غرب نمی‌دانند. در عرصه داخلی هم پیشرفت‌ها و دستاوردهای دولت یازدهم، ذیل آنچه می‌توان آنان را پیشرفت در حوزه جامعه مدنی تعریف کرد، از جانب تندروها به‌شدت محکوم شده و مورد مخالفت قرار گرفته است. دو نمونه بارز حملات و جبهه‌گیری‌های آنان را می‌توان درخصوص وزارت ارشاد و وزارت علوم ملاحظه کرد. با اینکه در زمینه آزادی‌های مدنی که در قانون اساسی به آنها اشاره شده، هنوز وزارت ارشاد گام‌های بلندی برنداشته، اما نفس ادامه‌ندادن سیاست‌های گذشته حاکم بر ارشاد در دوران اصولگرایان، سبب شده تا تندروها به‌شدت در مقابل وزیر ارشاد دولت یازدهم جبهه‌گیری کنند.

درخصوص وزارت علوم هم همین وضعیت حاکم است؛ با این تفاوت که هجمه پیرامون وزارت علوم سنگین‌تر است. خطای بزرگ وزیر علوم دولت یازدهم آن است که چرا دانشجویانی را که قبلاً از تحصیل محروم شده بودند، دارد به دانشگاه بازمی‌گرداند یا چرا استانی‌ای را که به دلیل مخالفت و انتقاد، بازنشست به ممنوع‌التدریس شده بودند، به دانشگاه بازگردانده‌اند. تندروها بدون توجه به حقوق مدنی دانشگاهیان و بدون توجه به اینکه آنچه بر آنان رفته بوده اساساً قانونی نبوده، تحت عناوینی تلاش در ایستادگی در برابر دکتر فخری‌دانا و برکناری وی دارند. از طرفداران منتقدان و به‌ویژه مخالفان که بگذاریم، چه ارزیابی منصفانه‌ای از دولت یازدهم تا به اینجا می‌توان داشت؟ قبل از هرچیز، باید گفت در ارزیابی واقع‌بینانه و منصفانه از عملکرد دولت یازدهم لاجرم باید دو نکته اساسی را لحاظ کرد: نخست اینکه دولت یازدهم، کشور را در چه شرایطی از قبلی‌ها تحویل گرفت؟

ثانیاً به توان واقعی دولت یا قوه مجریه باید توجه کرد. در اینکه دولت یازدهم تا اینجا موفق شده و یک خانه‌کنانی اساسی در سیاست خارجی و در عرصه ارتقای جایگاه ایران از منظر بین‌المللی به وجود آورده است انصاف نمی‌توان تردید داشت.

همچنین در اینکه دولت موفق شده است گر ه هسته‌ای را تا حدود زیادی بگشاید و راه بازشدن نهایی آن را هموار کرده، کمتر تردیدی می‌توان به خود راه داد. هشت‌سال سیاست خارجی دولت گذشته باعث شده بود تا عملاً بخش عمده‌ای از قدرت‌های سطح جهان در مقابل ایران قرار بگیرند. همچنین درخصوص مسایل هسته‌ای هم سیاست قبلی‌ها عملاً گر ه هسته‌ای را تنگتر کرده بود. صرف‌نظر از این موضوع و روابط خارجی، وضعیت اقتصادی کشور در آستانه تشکیل دولت یازدهم، مهم بود، رشد منفی حداقل سه درصد، تورم رسمی ۴۰۰درصد، عدم‌دسترسی به مواد اولیه، ماشین‌آلات و قطعات و عدم‌امکان نقل‌وانتقال مالی با خارج از کشور، سبب تعطیلی حداقل نیمی از واحدهای تولیدی کشور در بخش خصوصی و حتی دولتی شده بود. آن نیمه دیگر که همچنان به مقاومت سر پا بودند، یا کمتر از نصف ظرفیت تولیدی، کار می‌کردند. سرمایه‌های خارجی به کنار، بخشی از ایرانیان هم به‌واسطه تحریم‌ها مجبور شده بودند، در ترکیه، اسرارت، آفریقای جنوبی و این‌ها اواخر مالزی و حتی مناطق آزاد چین سرمایه‌گذاری کنند. تعداد زیادی بیکار حاصل از رکود تکران‌کننده اقتصادی است، بماند ذکر مصیبت فساد که در دستگاه دولتی سر برآورده بود. سامان‌دادن به آن سقوط آزاد اقتصادی، نه آسان بود و نه می‌شد بهبود یکشبه آن را انتظار داشت. با توجه به آن وضعیت است که باید عملکرد اقتصادی یک‌ساله دولت را در نظر داشت. اگر تغییر در سیاست خارجی و پیشرفت در مذاکرات هسته‌ای را دستاوردهای مهم دولت یازدهم بدانیم، کندی در حوزه سیاسی و اجتماعی را باید نقطه‌ضعف آن قلمداد کنیم. در عین حال و در دفاع از دولت یازدهم حتی در حوزه جامعه مدنی باید به نکاتی بنیادی اشاره کرد: دوکنکته‌ای که کم‌وبیش به هم مرتبط هستند: نکته اول آنکه در ارزیابی از عملکرد قوه مجریه یا دولت یازدهم باید میان «خواست» و «توان» تمیز قابل شد؛ دوم، در اینکه دولت یازدهم خواهان بازشدن بیشتر فضای سیاسی کشور است تردیدی نیست. اما جان کلام آنجاست که توان آن در جهت تحقق خواسته‌های مدنی چه میزان است؟

مالیات و اقتصاد سایه

البته کالاهایی هم هستند که مشمول مالیات بر ارزش افزوده نمی‌شوند. مثلاً کالاهایی مثل بنزین و نفت و گاز و فرآورده‌های طبیعی صنایع خنوده‌ها مشمول مالیات است اما گاز طبیعی یا انرژی تحویلی به واحدهای تولیدی، مشمول مالیات بر ارزش افزوده نیست. آنها از تولید حمایت می‌کنند تا طرف عرضه را تقویت کنند و چون عرضه افزایش یافته، در نهایت به سود مصرف‌کننده بوده و فشارهای تورمی را خواهد کاست.